

PAŃSTWOWA WYŻSZA SZKOŁA ZAWODOWA W KONINIE
ДЕРЖАВНА ВИЩА ПРОФЕСІЙНА ШКОЛА В КОНІНІ
UNIwersytet Narodowy w Użhorodzie
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
AKADEMIA KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO W CHERSONIU
ХЕРСОНСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ
PAŃSTWOWY UNIwersytet Pedagogiczny w Krzywym Rogu
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ROZWÓJ NOWOCZESNEJ EDUKACJI I NAUKI – STAN, PROBLEMY, PERSPEKTYWY.

WYMIARY INSTERDYSCYPLINARNE

Pod redakcją:
Jan Grzesiak, Ivan Zymomyra, Vasyl Ilnytskyj

**РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ:
РЕЗУЛЬТАТИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ.**

ІНТЕРДИСЦИПЛІНАРНІ ВИМІРИ

За редакцією:
Ян Гжесяк, Іван Зимомря, Василь Ільницький

Konin – Użhorod – Chersoń – Krzywy Róg
2019

Конін – Ужгород – Херсон – Кривий Ріг
2019

УДК 371.1:001(08)
ББК 74.04я43
Р 64

Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Інтердисциплінарні виміри / [редактори-упорядники: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький]. – Конін – Ужгород – Херсон – Кривий Ріг: Посвіт, 2019. – 268 с.

Rozwój nowoczesnej edukacji i nauki – stan, problemy, perspektywy. Wymiary interdyscyplinarne / [red.: J. Grzesiak, I. Zymomyra, W. Ilnytskyj]. – Konin – Užhorod – Chersoń – Krzywy Róg: Posvit, 2019. – 268 s.

ISBN 978-617-7235-50-6

Видання містить матеріали, що лягли в основу доповідей VI-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи». Молоді та досвідчені науковці висвітлюють актуальні питання в галузях педагогіки, психології, мовознавства та літературознавства, мистецтвознавства, історичних, суспільних та природничих наук, туризму, фізичного виховання та реабілітації. Матеріали стануть корисними для широкої наукової громадськості, викладачів, аспірантів, студентів.

УДК 371.1:001(08)
ББК 74.04я43

Kolegium redakcyjne:

dr hab., prof. **J.Grzesiak**; dr hab., prof. **P.Goldyn**; dr hab., prof. **I.Zymomyra**; dr hab., prof. **M.Zymomyra**; dr hab., prof. **W.Ilnytskyj**; **V.Boychuk**; dr **N.Hrybok**; dr **P.Davydov**; dr hab., prof. **J.Kuzmenko**; dr hab., prof. **O.Newmerżycka**; **O.Nepsha**; dr **Ewa Czaja**; dr **Maria Sobieszczyk**; dr **Katarzyna Wojciechowska**; dr **O.Zymomyra**;

Redakcyjna kolegia:

д-р габ, проф. **Я.Гжесяк**; доктор філологічних наук, проф. **І.Зимомря**; доктор філологічних наук, проф. **М.Зимомря**; доктор історичних наук, проф. **В.Ільницький**; **В.Бойчук**; кандидат педагогічних наук, доц. **Н.Грибок**; кандидат філософських наук, доцент **П.Давидов**; доктор педагогічних наук, проф. **Ю.Кузьменко**; доктор педагогічних наук, проф. **О.Невмержицька**; **О. Непша**; д-р **Е.Чая**; д-р **М.Собєщик**; д-р **К.Войтеховська**; кандидат філологічних наук, доц. **О.Зимомря**.

Recenzenci:

dr hab., prof. Zenon Jasiński
dr hab., prof. Ihor Dobriański

Рецензенти:

д-р габ., проф. Зенон Ясінський
д-р педагогічних наук, проф. Ігор Добрянський

ISBN 978-617-7235-50-6

© Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький, 2019
© Посвіт, 2019

СУСПІЛЬНІ НАУКИ

Бездітко Ю., Іщенко М. Фактори впливу на розвиток мережі відокремлених структурних підрозділів банків в Україні.....	215
Бездітко Ю., Преображенський Д. Оцінка фінансової стійкості банків з іноземним капіталом у банківській системі України.....	217
Зимомря О. Засоби масової інформації в політичній системі.....	219
Іваненко В., Купреєнко М. Основні професійні та особисті якості майбутнього вчителя фізичної культури.....	221
Іванова В., Сугоняк Я. Шляхи формування екологічного світогляду та екологічної культури майбутніх вчителів географії.....	223
Круглій Б. Іван Франко про основні принципи виховання свідомих та свободних громадян суспільства.....	225
Кухарська Н. До питання про трансформацію економіки України в нових реаліях господарювання.....	227
Мудрик О., Давидов П. Проблема якості надання медичної допомоги: аналіз основних видів порушень.....	229
Петришин Г. Імітаційні практики в сучасній освіті України.....	231
Проخورова Л., Непша О., Зав'ялова Т. Проблеми формування геолого-геоморфологічних понять у шкільному курсі географії.....	234
Сідак С. Світовий досвід використання відновлювальних джерел енергії та перспективи їхнього застосування в Україні.....	236
Ткачишина О. Характеристика стереотипів сучасного інформаційного простору.....	237
Шаран Н. Психосоматичні аспекти формування дерматологічної патології.....	239

ПРИРОДНИЧІ НАУКИ

Апанасенко Г. Як протидіяти вимиранню України.....	241
Гасинець Я., Куруц Н., Карбованець О., Демчинська М. Практики та їхнє значення в підготовці фахівців-біологів.....	242
Загайкан Ю., Спринь О. Дослідження працездатності головного мозку та функціональної рухливості у дітей із зоровою деривацією.....	243
Іванченко О., Іванчук К. Видове різноманіття деревних насаджень паркового комплексу Соборної площі м. Дніпро.....	244
Козицька О., Трохимчук І. Лісорозведення на радіаційно забруднених територіях (на прикладі Березнівського району Рівненської області).....	246
Мельник В., Денисюк Н. Вміст парникових газів в атмосферному повітрі м. Рівне.....	248
Мороз О., Трохимчук І. Малина як цінна продовольча і лікарська культура.....	250
Павлішен Д. Різноманітність ентомофауни лучних біоценозів.....	252
Шукрута Л., Воловик Г. Комахи-шкідники та шкодочинність верхівкового короїда (<i>Ips acuminatus</i>) сосни звичайної (<i>Pinus silvestris</i>) Острівського лісництва.....	254
Яворівський Р., Яблонська О. Видовий склад родини <i>Scrophulariaceae</i> R. Br. у флорі Зборівського району Тернопільської області.....	256
Відомості про авторів.....	259

міжнародного іміджу нашої держави, зменшенню залежності України від найбільших світових постачальників енергетичної сировини, підвищенню рівня її енергетичної безпеки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про альтернативні джерела енергії» від 20 лютого 2003 року.
2. Кудря С.О., Резцов В.Ф., Суржик Т.В., Яценко Л.В., Душина Г.П., Васько П.Ф., Морозов Ю.П., Забарний Г.М. та інші. Атлас енергетичного потенціалу відновлюваних джерел енергії України. Київ: Інститут відновлюваної енергетики НАН України, 2013. 60 с.
3. Режим доступу: <http://ua-energy.org/post/4467>
4. Режим доступу: http://www.cleanenergy.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=72:2009-08-08-09-44-49&catid=7:2009-07-01-08-22-03&Itemid=34&lang=uk
5. Режим доступу: <http://www.uzep.com.ua/energy-saving.html>

Оксана ТКАЧИШИНА
(Київ, Україна)

ХАРАКТЕРИСТИКА СТЕРЕОТИПІВ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

На сучасному етапі розвитку суспільства проблема існування стереотипів не є новою, проте актуальність її в наш час не викликає сумніву. Оскільки сьогодні висуває підвищені вимоги до кожної особистості, яка живе в інформаційному суспільстві. Сучасна людина опиняється у вирі різноманітної інформації, зростає інформаційний потік на свідомість особистості.

В період суспільних змін та перетворень актуалізується проблема формування стереотипів, шаблонів мислення, патернів поведінки тощо. Це також зумовлено і підвищеним потоком інформації на особистість, і необхідністю виконання безлічі справ, як правило, в обмежені терміни. Тому існування старих та формування нових стереотипів в таких умовах є незаперечним явищем. Стереотипи існують у будь-яких суспільствах тому, що спрощують людське існування у процесі сприйняття соціальних процесів і явищ усталеними образами, шаблонами, що сформувались у свідомості. Зазначені особливості підтверджують актуальність досліджуваної теми.

Загальні підходи й напрями аналізу стереотипів було закладено у працях Т. Адорно, У. Ліппмана, Г. Олпорта, Г. Теджфела, Дж. Фішмена. У радянський період дослідження проблеми стереотипів було пов'язане з іменами І. Кона, П. Шихірева, В. Ядова, Г. Кондратенко та ін. Питання стереотипізації та суміжні з ним проблеми розроблялися українськими дослідниками Л. Боровською, Н. Габор, О. Галенком, Н. Годзь, І. Дзюбою, Л. Завгородньою, Л. Компанцевою, В. Різуном та ін.

Чинники, що впливають на формування стереотипів особистості та їх стійкість існування у соціальному середовищі та сучасному інформаційному просторі можна умовно поділити на три рівні:

1. Макрорівень, що включає глобальні чинники до яких слід віднести наступні: а) глобалізація, умови існування людини у сучасному суспільстві; б) темп і ритм сучасного життя, адаптаційні проблеми особистості, швидкоплинність часу тощо; в) розвиток науки, техніки, інформаційних та комунікативних технологій (алгоритмізація, стереотипізація обробки інформації та ін.).

2. Соціальний рівень, тобто на рівні соціуму: а) особливості соціального середовища (безпосереднє оточення, професійне середовище, мікрогрупи тощо); б) культурний фон (рівень культури, етики та моралі у суспільстві, етнокультурні аспекти взаємин та ін.); в) професійна діяльність особистості та сфера зайнятості (спрощення обробки інформації, професійне мислення, професійні стереотипи).

3. Індивідуальний рівень, тобто на рівні психології конкретної особистості: а) психологічні особливості людини (пізнавальна, емоційна, воляова сфери особистості, темперамент, задатки та здібності тощо); б) когнітивний образ світу особистості (уявлення, очікування, передбачення та ін.); в) життєві стратегії особистості (інтереси, цінності, світогляд в цілому тощо) [2].

Стереотипи в загальних рисах відображають уявлення про об'єкт або клас об'єктів, формують відповідні когнітивні структури індивіда, що зумовлює схематизацію образів певних об'єктів або явищ. Вони виступають відносно стійкими формами реагування особистості на конкретну ситуацію, впливають на її ставлення до об'єкта, що проявляється як на свідомому, так і несвідомому рівнях, частіше в умовах обмеженого часу чи браку інформації. Стереотипи є обов'язковими компонентами когнітивної сфери людини, мають психофізіологічне підґрунтя і впливають на формування оцінних суджень та уявлень про об'єкти. Таким чином, об'єктивним результатом стереотипізації є спрощене, схематичне, інколи близьке до істинного, інколи викривлене уявлення дійсності, що виражається в соціальних стереотипах.

Слід зазначити, що усі види стереотипів виконують ряд функцій у суспільстві, і зокрема, у сучасному інформаційному просторі, які тісно пов'язані з психологічною безпекою особистості: 1) класифікацію та упорядкування соціокультурної інформації; 2) акумуляцію і передачу культурно-історичного досвіду; 3) вироблення моделей поведінки та стандартів; 4) захист групових цінностей; 5) економії зусиль у повсякденному мисленні; 6) заощадження часу при сприйнятті нового та сприяння успішній соціально-психологічній адаптації особистості в умовах суспільних трансформацій тощо.

Узагальнення наукових поглядів щодо ролі стереотипів дає можливість виділити декілька найбільш поширених тенденцій. Так, одна група дослідників визначає стереотип як негативне явище і виходить з таких положень: 1) стереотип – стійка структура, яка характеризується ригідністю і консервативністю; 2) стереотипна оцінка великою мірою може бути помилковою; 3) стереотип несе емоційну оцінку і провокує упереджене ставлення, тим самим він заважає формуванню неупереджених оцінок; 4) стереотип протистоїть інноваціям; 5) стереотип не дає можливості для творчого мислення [1].

Інші дослідники мають альтернативний погляд на роль стереотипів у формах соціального відображення, що пов'язаний, насамперед, з вивченням когнітивних процесів. Прихильники даного підходу певною мірою роблять акцент на позитивних аспектах явища стереотипізації, зокрема, виходячи з того, що стереотипи: 1) спрощують етапи прийняття рішень; 2) економлять час і зусилля індивіда; 3) розширюють простір для безпосереднього сприймання і мислення; 4) дають можливість передбачати поведінку; 5) роблять дії більш точними і вільними; 6) дають можливість швидких автоматичних дій; 7) забезпечують послідовність процесу передачі знань; 8) виконують адаптивні функції [1].

Отже, стереотипи, що існують в сучасному інформаційному просторі відіграють важливу роль у сприйнятті людиною навколишньої дійсності. Узагальнюючи варто зазначити, що стереотипи – це вдалий спосіб класифікації і систематизації інформації, спосіб зробити навколишній світ доступнішим для розуміння, вони економлять час і дають можливість використати його для творчих справ. Проте, не варто забувати, що явище стереотипізації в інформаційному просторі може мати і негативні наслідки: спрощення, узагальнення інформації без ґрунтового осмислення може призводити до логічних помилок, що можуть нести загрозу для психологічної безпеки особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Завгородня Л.В. Природа стереотипу та стереотипні інновації у публіцистиці. *Семантика мови і тексту: Міжнар. наук. конф. Івано-Франківськ: Плай, 2000. С. 197–201.*
2. Ткачишина О.Р. Чинники формування та існування стереотипів у сучасному інформаційному просторі. *Психологія: Мат-ли II Міжнар. наук.-практ. конф. «Фундаментальні*

та прикладні дослідження: сучасні науково-практичні рішення та підходи» (10 березня 2017 р.). Баку – Ужгород – Дрогобич: Полісвіт, 2017. С. 591–592.

Наталія ШАРАН
(Дрогобич, Україна)

ПСИХОСОМАТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ДЕРМАТОЛОГІЧНОЇ ПАТОЛОГІЇ

На сьогодні одним з перспективних напрямків психосоматичної медицини є психодерматологія. У більш ніж третини пацієнтів з дерматологічними захворюваннями, які зверталися за медичною допомогою, спостерігалися проблеми з психікою, що погіршувало їх загальний стан. Даним хворим потрібно як патогенетичне лікування, так і психологічна або психіатрична допомога.

Психодерматологія – одна з найбільш актуальних і малодосліджених напрямків сучасної медицини. На початку XVIII століття, W. Falconer вперше зробив спробу пов'язати активність шкірного процесу з порушенням іннервації уражених ділянок шкіри, і це стало початком психосоматичного підходу в дерматології. Надалі ця теорія патологічної іннервації шкіри досить довгий час служила предметом дискусії. Поряд з цією концепцією розглядалося походження «неврозу шкіри», який виділив E. Wilson в книзі «Хвороби шкіри» (1850 р.). «Невроз шкіри» автор визначав, як шкірне захворювання, в основі якого лежить той чи інший «невротичний конфлікт». У першій половині XX ст. проблема поєданого перебігу дерматологічних і психічних захворювань періодично висвітлювалася в науковій літературі, проте серйозних досліджень в цій області не проводилося. Після 1960 року інтерес до напрямку різко зріс. У 1980 році австралійський психоаналітик Ф. Утлок в роботі «Психофізіологічні аспекти шкірних захворювань» вводить поняття «психодерматологія», яке визначається з відповідних теоретичних позицій. У 1995 році створено Європейське товариство дерматологів і психіатрів, проводяться регулярні тематичні симпозиуми, видається фаховий журнал.

На сьогодні психосоматика (грец. *psyche* – душа, *soma* – тіло) – напрям у медицині та психології, що займається вивченням впливу психологічних (переважно психогенних) факторів на виникнення і подальшу динаміку соматичних захворювань. Згідно основному постулату цієї науки, в основі психосоматичного захворювання лежить реакція на емоційне переживання, що супроводжується функціональними змінами і патологічними порушеннями в органах. Відповідна схильність може впливати на вибір органу або системи, що уражуються.

Будь-яке психосоматичне захворювання є властивістю людського організму як системи. Воно не виводиться окремо ні з психічних, ні з фізіологічних (включаючи спадкові) властивостей індивіда, його неможливо пояснити шляхом дослідження властивостей якоїсь однієї підсистеми – психічної або соматичної. Тільки взаємодія між цими підсистемами і навколишнім середовищем може призвести до нового стану організму, що визначається як психосоматичне захворювання. І тільки розуміння цих зв'язків може дати змогу ефективно впливати на захворювання, яке виникло, в тому числі і методами психотерапії.

У свій час психосоматикою займалися вчені: У. Джеймс, К. Ланге, П. Жане, Ж. Дежерин, П. Дюбуа, З. Фрейд, Ф. Александер, Ф. Данбар, У. Кеннон, Т. Ікскьюль, Г. Сельє, І. Паслов, П. Анохін та ін.

Незважаючи на те, що слово «психосоматика» вживається дуже часто як у побуті, так і в науковій літературі, на сьогоднішній день не існує єдиного визначення цього терміна. Загалом його значення випливає із слів, які в нього входять (душа і тіло). З одного боку, цей термін означає науковий напрямок, який встановлює взаємовідносини між психікою і тілесними функціями, досліджує, як психологічні переживання впливають на функції організму, як переживання можуть викликати ті чи інші хвороби. З іншого боку, під терміном «психосоматика» мається на увазі ряд